

Sygn. akt XXI Pa 820/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXI Wydział Pracy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Rzewuska
Sędziowie:	SO Monika Sawa SO Sylwia Kulma (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Katarzyna Nowicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 maja 2017 r. w Warszawie

sprawy z powództwa I. Ł.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o wynagrodzenie

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy - Żoliborza VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie

z dnia 25 sierpnia 2016 roku sygn. akt VII P 1421/14

1. oddala apelację,
2. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej w W. na rzecz I. Ł. kwotę 1800 (tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Sygn. akt XXI Pa 820/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 14 listopada 2014 r. (data stempla pocztowego) powódka I. Ł. wniosła o zasądzenie od strony pozwanej (...) Spółka Akcyjna w W. (dalej (...) S.A.) kwoty 24.656, 98 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 lipca 2014 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

W piśmie procesowym z dnia 24 czerwca 2015 r. (data stempla pocztowego) strona pozwana (...) Spółka Akcyjna w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Wyrokiem z 25 sierpnia 2016 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy - Żoliborza w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie pierwszym - zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki I. Ł. kwotę 24.656,98 zł wraz z

ustawowymi odsetkami od dnia 11 lipca 2014 r. do dnia zapłaty; w punkcie drugim - obciążył stronę pozwaną kosztami procesu w całości, a szczegółowe ich wyliczenie pozostawił referendarzowi sądowemu; w punkcie trzecim - wyrokowi w punkcie pierwszym nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 4.500 zł.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

I. Ł. była zatrudniona w firmie (...) Spółka Akcyjna w W. (dalej (...) S.A.) od dnia 1 sierpnia 2006 r. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony z wynagrodzeniem wynoszącym 4.500 zł brutto na stanowisku Specjalisty ds. współpracy z biurami podróży.

Do obowiązków I. Ł. należała m.in. sprzedaż i promocja pokoi i usług obiektów należących do spółki w zakresie organizacji grup turystycznych, wycieczek szkolnych; rozwój współpracy z zagranicznymi biurami podróży, w szczególności działającymi na rynku wschodnim oraz polskim; uczestnictwo w targach i workshopach turystycznych; podejmowanie efektywnych działań na rzecz zwiększenia sprzedaży, aranżowanie spotkań z potencjalnymi klientami, dbanie o długofalowe relacje z klientami, negocjowanie warunków cenowych na usługi hotelowe i/lub gastronomiczne z kontrahentami zgodnie z polityką handlową spółki; podejmowanie działań na rzecz pozyskania lojalnych klientów; utrzymywanie korzystnych relacji ze stałymi klientami (dowody: akta osobowe powódki, cz. B – umowy o pracę i aneksy k. 2, 11, 17, 25, 27, 31, 44; opis stanowiska, k. 50; zeznania a świadka K. G. (1), k.129 - 131; zeznania świadka K. G. (2), 148-150; zeznania świadka W. K., k. 175– 176; zeznania świadka A. M., k. 185 – 187; zeznania świadka M. G., k. 187- 188; Zegnanie świadka A. B., k. 188-190; przesłuchanie powódki, k. 212 – 218)

Pismem z dnia 17 stycznia 2014 r. przełożona I. Ł. – J. D., dyrektor ds. sprzedaży i marketingu, skierowała do wiceprezesa zarządu (...) S.A. A. W. (1) wniosek o przedłużenie systemu prowizyjnego dla I. Ł. – specjalisty ds. współpracy z biurami podróży od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 30 czerwca 2014 r. według założenia, że prowizja miała być wypłacana kwartalnie w wysokości 1,5% od sprzedaży netto w pozycjach pokoje, gastronomia w segmencie turystyka w hotelach: B. P.,(...).

Prowizja miała być wypłacana przy jednoczesnym spełnieniu dwóch warunków: wykonania założeń budżetowych sprzedaży w pozycjach pokoje, gastronomia, łącznie co najmniej w 90% w wyżej wymienionych obiektach oraz należności pozyskanych nowych klientów zostały zapłacone.

Na powyższe warunki pisemną zgodę wyraził wiceprezes zarządu A. W. (1) (dowody: akta osobowe powódki, cz. B - wniosek o przedłużenie systemu prowizyjnego dla powódki z dnia 17 stycznia 2014 r., k. 48; częściowo przesłuchanie w charakterze strony pozwanej A. W. (1), k. 218-221)

W dniu 28 stycznia 2014 r. pomiędzy I. Ł. a działającym w imieniu (...) S.A. w W. prezesem zarządu D. S. został podpisany Aneks nr (...) do umowy o pracę z dnia 1 listopada 2006 r. Zgodnie z jego treścią, od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 30 czerwca 2014 r. przyznano I. Ł. dodatek prowizyjny w wysokości 1,5% od sprzedaży netto w pozycjach pokoje, gastronomia w segmencie turystyka w hotelach: P., F.,(...), A.. Dodatek prowizyjny miał być wypłacany kwartalnie przy jednoczesnym spełnieniu dwóch warunków: wykonania założeń budżetowych sprzedaży w pozycjach pokoje, gastronomia, łącznie co najmniej w 90% w wyżej wymienionych obiektach oraz należności pozyskanych nowych klientów zostały zapłacone.

I. Ł. nie miała wpływu na zaproponowany jej w ten sposób system prowizyjny. Nie negocjowała postanowień Aneksu do umowy o pracę, podpisując go bez zastrzeżeń. (dowody: akta osobowe powódki, cz. B – Aneks nr (...) do umowy o pracę, zawartej dnia 1 listopada 2006 r., k. 49; przesłuchanie powódki, k. 212 - 218)

I. Ł. sumiennie i aktywnie wykonywała swoje obowiązki pracownicze, w tym również aktywnie pozyskiwała nowych klientów dla (...) S.A. I. Ł. w tym celu kontaktowała się z polskimi i zagranicznymi biurami podróży, wysyłała oferty drogą mailową, uczestniczyła w targach w Polsce i za granicą, w tym w Estonii i Rosji. Utrzymywała dobry kontakt z klientami. Z uwagi na nadmiar obowiązków w ich wykonywaniu pomagały jej A. B. i M. G.. (dowody: zeznania świadka M. G. k. 187-188; zeznania świadka A. B., k. 188-190; przesłuchanie powódki, k. 212-218)

W I kwartale 2014 r. I. Ł. spełniła warunki do uzyskania wynagrodzenia prowizyjnego.

Pismem z dnia 2 kwietnia 2014 r. zwróciła się ona do (...) S.A. M. K. o wypłatę w miesiącu kwietniu prowizji za pierwszy kwartał 2014 r. w kwocie 4.159,20 zł, co stanowiło 1,5% kwoty sprzedaży, która w I kwartale roku 2014 wyniosła 277.279, 91 zł.

(...) S.A. w dniu 24 kwietnia 2014 r. za I kwartał 2014 roku przyznała I. Ł. wynagrodzenie prowizyjne w wysokości 4.159,20 zł brutto, które wypłacone zostało w dniu 24 kwietnia 2014 r. (dowody: lista płac – kwiecień 2014, k. 31; potwierdzenie przelewu z dnia 24 kwietnia 2014 r., k. 32; wniosek powódki o wypłatę dodatku prowizyjnego z I kwartału 2014 r., k. 100; przesłuchanie powódki, k. 212-218)

Sprzedaż netto w pozycjach pokoje, gastronomia w segmencie Turystyka w hotelach: B. P., (...) F., (...) hotel (...), (...) hotel (...) w drugim kwartale 2014 roku wyniosła łącznie 1.643.798,87 zł. Należności nowych klientów zostały zapłacone. Warunki określone Anekssem nr (...) do wypłaty powódce prowizji za drugi kwartał 2014 roku zostały spełnione. (okoliczności bezsporne, nadto dowody: wydruki z systemu rezerwacyjnego, k. 10- 21; wyliczenia powódki, k. 8; przesłuchanie powódki, k. 212 - 218; przesłuchanie w charakterze strony pozwanej A. W. (2), k. 219)

Pismem z dnia 18 lipca 2014 r. I. Ł. zwróciła się do przełożonego M. S., dyrektora (...) S.A., o wypłatę prowizji za II kwartał 2014 r. w wysokości 24.656,98 zł brutto co stanowiło 1,5% sprzedaży netto w pozycjach pokoje, gastronomia w segmencie Turystyka w hotelach: B. P., (...) F., (...) hotel (...), (...) hotel (...), która wyniosła łącznie 1.643.798,87 zł. Kolejnym pismem z dnia 18 sierpnia 2014 r. I. Ł. ponownie zwróciła się do M. S. z wnioskiem o wypłatę prowizji w kwocie 24.656,98 zł brutto. (...) S.A. odmówiła I. Ł. zapłaty. (dowody: pismo z dnia 18 sierpnia 2014 r., k. 9-21; zeznania świadka M. S., k. 127-129; przesłuchanie powódki, k. 212— 218)

Wynagrodzenie innych pracowników (...) S.A., podobnie jak I. Ł., składało się z dwóch części tj. wynagrodzenia zasadniczego oraz prowizyjnego. Wysokość wynagrodzenia prowizyjnego była określana przez (...) S.A. różnie i wynosiła średnio od 50 % do dwukrotności wynagrodzenia zasadniczego. K. G. (2) była wypłacona prowizja w wysokości 12.000 zł. (dowody: zeznania świadka K. G. (3), k.129 – 131; zeznania świadka K. G. (2), 148-150; zeznania świadka W. K., k. 175 -176; zeznania świadka A. M., k. 185 – 187; przesłuchanie powódki, k. 212 - 218).

Pismem z dnia 10 października 2014 r. pełnomocnik I. Ł. skierował do (...) S.A. wezwanie do zapłaty kwoty 24.656,98 zł w nieprzekraczalnym terminie do dnia 25 października 2014 r. z zagrożeniem, że niezastosowanie się do wezwania spowoduje wystąpienie do Sądu z powództwem o zapłatę. (dowody: wezwanie do zapłaty z dnia 10 października 2014 r. k. 22)

W odpowiedzi (...) S.A. pismem z dnia 23 października 2014 r. skierowanym do I. Ł. złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli ujętego w Aneksie nr (...) do umowy o pracę z dnia 1 listopada 2006 r., zawartego w dniu 28 stycznia 2014 r. w zakresie dotyczącym systemu prowizyjnego obowiązującego I. Ł. od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 30 czerwca 2014 r. w wysokości 1,5% od wyników sprzedaży netto w pozycjach pokoje, gastronomia w segmencie turystyka w hotelach: B. P., (...) F., SH Atos i SH A. wskazując, że (...) S.A. wyrażając zgodę na nowe zasady systemu prowizyjnego obowiązującego pracownicę pozostawała w błędzie istotnym co do treści czynności prawnej, który został wywołany przez pracownicę lub który mógł być przez pracownicę z łatwością zauważony (dowody: pismo z dnia 23 października 2014 r., k. 24-30; przesłuchanie powódki, k. 212 -218; przesłuchanie w charakterze strony pozwanej A. W. (1), k. 218-222)

(...) S.A. w W. nie wypłaciła I. Ł. wynagrodzenia prowizyjnego za II kwartał 2014 r. (okoliczność bezsporna)

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach spraw oraz w aktach pracowniczych I. Ł., a ponadto na podstawie zeznań świadków M. S., K. G. (3), K. G. (2), W. K., A. M., M. G. i A. B. oraz na podstawie przesłuchania stron: powódki I. Ł. oraz w charakterze strony pozwanej wiceprezesa zarządu A. W. (1). Sąd Rejonowy wskazał, że dokumenty zgromadzone w aktach sprawy oraz w aktach osobowych I. Ł. miały charakter dokumentów prywatnych, których prawdziwość i treść nie została zakwestionowana przez strony, a i Sąd

nie znalazł podstaw, aby czynić to z urzędu uznając, że stosownie do treści art. 245 KPC stanowiły one dowód tego, że osoba, która je podpisała złożyła oświadczenie o treści wskazanej w dokumencie.

Sąd pierwszej instancji nadał przymiot wiarygodności zeznaniom świadka M. S. w takim zakresie, w jakim zeznania te okazały się zbieżne z pozostałym materiałem dowodowym, stanowiącym podstawę poczynionych ustaleń faktycznych. Sąd ten miał na uwadze, że świadek nie miał wiedzy co do okoliczności zawarcia przez strony aneksu do umowy o pracę oraz sposobu ustalania jego treści. Wskazano, że podawał, ustalenia te miały miejsce przed jego zatrudnieniem w pozwanej spółce. Jako niemające znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy Sąd Rejonowy uznał natomiast zeznania świadka w tych fragmentach, w których podawał on, że postanowienia aneksu były niejasne i niezrozumiałe. Sąd ten miał w tym względzie na uwadze, że dowód z zeznań świadka jest źródłem wiedzy co do faktów, a nie ocen.

Sąd Rejonowy uznał za wiarygodne zeznania świadków K. G. (3), K. G. (2), W. K. i A. M., wskazując, że zeznania tych świadków w zakresie zasad premiowania obowiązujących świadków okazały się wewnątrznie spójne i korespondowały ze sobą wzajemnie. Sąd zaznaczył jednak, że wymienieni świadkowie zeznawali w szczególności co do okoliczności związanych z zasadami ich premiowania, nie mieli zaś dokładnej i pewnej wiedzy co do zasad premiowania, jakie obowiązywały powódkę.

Sąd pierwszej instancji uznał również za wiarygodne zeznania świadków M. G. i A. B. w zakresie sposobu wykonywania przez powódkę swoich obowiązków pracowniczych, a zwłaszcza w zakresie pozyskiwania przez nią nowych klientów. Wskazano, że z zeznań powyższych świadków wynikało zgodnie, że powódka w sposób aktywny pozyskiwała dla pozwanej spółki klientów, wykazując się przy tym wysokimi umiejętnościami.

Sąd Rejonowy nadał przymiot wiarygodności przesłuchaniu powódki, albowiem okazało się ono zbieżne z innymi przeprowadzonymi w sprawie dowodami. W szczególności Sąd uznał za wiarygodne te jej twierdzenia, w których wskazywała na zakres swoich obowiązków, sposób ich wykonywania oraz okoliczności zawarcia Aneksu nr (...) do umowy o pracę. Istotne w ocenie Sądu Rejonowego było to, że z jej przesłuchania wynikało, że choć objęcie powódki systemem prowizyjnym nastąpiło w wyniku jej zgłoszenia do przełożonej J. D., to sam aneks do umowy o pracę dostała ona jedynie do podpisania i nie miała żadnego wpływu na jego treść. Nie budziło wątpliwości Sądu Rejonowego przesłuchanie powódki także w zakresie spełnienia przez nią warunków do otrzymania prowizji w wysokości określonej pozwem. Wskazano, że powyższe okoliczności zostały potwierdzone wyliczeniami dołączonymi do pozwu, których strona pozwana w procesie nie zakwestionowała.

Odnosząc się do przesłuchania za stronę pozwaną A. W. (1), Sąd Rejonowy nadał mu przymiot wiarygodności w zakresie, w jakim przesłuchanie to okazało się zbieżne z innymi przeprowadzonymi w toku postępowania dowodami. Sąd ten uznał za niewiarygodne natomiast jego twierdzenia, w zakresie w jakim podawał, że jako wiceprezes zarządu pozwanej spółki nie uczestniczył w procesie przygotowania aneksu dla powódki oraz ustalania dla niej zasad systemu prowizyjnego. Wskazano, że przeczył tym twierdzeniom podpis A. W. (1) nad wnioskiem przełożonej powódki z adnotacją, iż wyraża on zgodę na przedstawione we wniosku warunki wynagrodzenia prowizyjnego. Sąd Rejonowy podkreślił również, że miał na uwadze, że w trakcie swojego przesłuchania przed Sądem A. W. (1) potwierdził, że „formalnie warunki określone w aneksie za II kwartał 2014 r. zostały spełnione” (k. 219).

Sąd Rejonowy zważył, że powództwo było zasadne.

Na wstępie Sąd pierwszej instancji przywołał treść art. 22 § 1 k.p., art. 94 pkt 5 k.p., a także treść przepisów dotyczących wypłat wynagrodzenia za pracę tj. art. 85 § 1 k.p. oraz art. 86 § 1 k.p. Następnie wskazano, że Sąd Rejonowy podziela stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym wynagrodzenie jest to świadczenie konieczne o charakterze przysparzająco - majątkowym, które pracodawca jest zobowiązany wypłacać okresowo pracownikowi w zamian za wykonaną pracę, świadczoną w ramach stosunku pracy, odpowiednio do rodzaju, ilości i jakości pracy (vide uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 grudnia 1986 r., III PZP 42/86). Podkreślono również, że wynagrodzenie za pracę jest podstawowym elementem prawnego stosunku pracy. Jest to świadczenie, które pracodawca obowiązany jest spełniać na rzecz pracowników stosownie do rodzaju, ilości i jakości wykonywanej pracy oraz posiadanych przez

nich kwalifikacji. Wynagrodzenie za pracę jest świadczeniem, które przysługuje pracownikowi za pracę rzeczywiście wykonaną mającą cechy pracy podporządkowanej.

Na podstawie poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych Sąd Rejonowy stwierdził, że wynagrodzenie powódki składało się z dwóch składników: wynagrodzenia zasadniczego oraz wynagrodzenia prowizyjnego ustalanego stosownie do treści Aneksu nr (...) z dnia 28 stycznia 2014 r. Zaznaczono przy tym, że kwota żądana przez powódkę w rozpatrywanej sprawie dotyczyła wynagrodzenia prowizyjnego, które miało zostać powódce wypłacone na koniec II kwartału 2014 r., natomiast strona pozwana odmawiając powódce zapłaty powoływała się na fakt skutecznego uchylenia się przez nią od oświadczenia woli co do zawarcia Aneksu, jako złożonego pod wpływem błędu. Mając to na uwadze stwierdzono, że w celu rozstrzygnięcia o zasadności żądania pozwu należało rozważyć, czy pozwana spółka składając oświadczenie woli o treści wskazanej w Aneksie nr (...) działała pod wpływem prawnie doniosłego błędu.

Odnosząc się do tego zagadnienia Sąd Rejonowy wskazał na wstępie, że skuteczność uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli jest uzależniona od spełnienia ustawowych przesłanek oraz zachowania określonych wymogów formalnych. Zaznaczono, że zgodnie z art. 84 k.c., stosowanym odpowiednio w sprawach z zakresu prawa pracy na podstawie art. 300 k.p., w razie błędu co do treści czynności prawnej można uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia woli. Jeżeli jednak oświadczenie woli było złożone innej osobie, uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, chociażby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć; ograniczenie to nie dotyczy czynności prawnej nieodpłatnej. Wskazano również, że można powoływać się tylko na błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści (błąd istotny).

Następnie Sąd Rejonowy wyjaśnił co należy rozumieć pod pojęciem "błędu". Wskazano, że błąd stanowi jedną z wad oświadczenia woli polegającą na tym, że składający je działa pod wpływem niezgodnego z prawdą wyobrażenia o rzeczywistości lub jej elemencie albo pod wpływem braku takiego wyobrażenia. Zaznaczono, że kodeks cywilny, choć nie definiuje pojęcia błędu, określa przesłanki, od zaistnienia których zależy możliwość uchylenia się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu. Wskazano, że: po pierwsze, musi wystąpić błąd co do treści czynności prawnej, po drugie, musi to być błąd istotny. Błąd co do treści czynności prawnej nie musi być błędem co do essentialia tej czynności, musi jednak dotyczyć elementów jej treści. Sąd Rejonowy powołała się na art. 84§2 k.c., który formułuje definicję błędu istotnego wskazując, że błąd jest istotny, jeżeli zachodzi taka sytuacja, iż gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści. Wskazano, że wchodzi tu w grę jednocześnie subiektywna i obiektywna istotność błędu (subiektywna, polegająca na tym, że indywidualnie pojmowany składający, gdyby nie był w błędzie, nie złożyłby oświadczenia woli tej treści, i obiektywna, polegająca na tym, że nie złożyłby oświadczenia woli tej treści także ujmowany generalnie rozsądny człowiek w jego sytuacji). Sąd pierwszej instancji wskazał na przepis art. 84§1 k.c. zd. drugie, który określa przesłanki uchylenia się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu, jeśli było to oświadczenie złożone innej osobie. W przypadku oświadczenia woli złożonego innej osobie uchylenie się od jego skutków prawnych dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy błąd został wywołany przez tę osobę, choćby bez jej winy, albo gdy wiedziała ona o błędzie lub mogła z łatwością błąd zauważyć (vide postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2005 r., sygn. akt III CK 48/05). Wskazano, że zachowanie wymogów formalnych takiego oświadczenia następuje gdy jest ono złożone na piśmie oraz skierowane do określonego adresata w taki sposób, żeby mógł zapoznać się z jego treścią. Nadto powinno ono dotrzeć do adresata w rocznym terminie, zakreślonym w art. 88 k.c., tak aby mógł on zapoznać się z jego treścią (vide uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 1967 r, III CZP 7/67, OSNCP 1967, nr 10, poz. 171). Uprawnienie do uchylenia się od skutków oświadczenia woli przysługuje wyłącznie tej osobie, która złożyła dotknięte wadą oświadczenia woli, nigdy zaś drugiej stronie czynności prawnej. Uprawnienie wygasa po upływie roku od wykrycia błędu (art. 88§2 KC).

Przenosząc powyższy wywód na grunt niniejszej sprawy Sąd Rejonowy stwierdził, że oświadczenie woli o treści wskazanej w Aneksie nr (...) z dnia 28 stycznia 2014 r. nie zostało złożone przez stronę pozwaną pod wpływem błędu. Zauważono po pierwsze, że to strona pozwana miała wpływ na treść Aneksu przynajmniej powódce prawo do

wynagrodzenia prowizyjnego, zaś powódka przystała jedynie na wskazane w Aneksie warunki. Po wtóre stwierdzono, że treść zawartego przez strony Aneksu pozostawała zgodna z wnioskiem złożonej powódki w zakresie zarówno sposobu ustalania wysokości prowizji, jak i warunków jej otrzymania. Wniosek ten w całości został zaakceptowany przez wiceprezesa zarządu A. W. (1), a następnie aneks o tożsamej treści został podpisany zarówno przez powódkę, jak i prezesa zarządu pozwanej spółki (...). Wskazano przy tym, że nie można mówić o błędzie w sytuacji, gdy ktoś składa podpis na dokumencie bez uprzedniego przeczytania go lub przeanalizowania. Osoba taka nie myli się, ponieważ świadomie składa oświadczenie woli, nie znając jego treści lub nie będąc do końca świadoma jego skutków, akceptując w ten sposób każde postanowienie zawarte w dokumencie. Zaznaczono, że odmiennie należy ocenić sytuację tylko wówczas, gdy treść dokumentu została uprzednio między stronami uzgodniona, np. w drodze negocjacji, kiedy to podpisujący jest przekonany, że treść dokumentu odpowiada poczynionym ustaleniom. W takich okolicznościach podsuniecie do podpisu innej wersji niż uzgodniona oznacza wprowadzenie w błąd podpisującego. Sąd Rejonowy zaznaczył jednak, że w niniejszej sprawie takie fakty nie miały miejsca. Powódka nie negocjowała postanowień Aneksu nr (...), zaakceptowała jedynie bez zastrzeżeń zaproponowane jej przez pracodawcę warunki.

Sąd Rejonowy stwierdził, że osobom uprawnionym do reprezentacji strony pozwanej można co najwyżej zarzucić, że przy podpisywaniu aneksu nie zachowały staranności, jakiej zasadnie można oczekiwać od racjonalnego, a w szczególności profesjonalnego uczestnika obrotu prawnego, jakim jest niewątpliwie strona pozwana. W ocenie tego Sądu nie może być natomiast uznane za błąd dotyczący treści czynności prawnej – jak tego chciała pozwana - nieprzeprowadzenie właściwego rozeznania skutków finansowych określonych postanowień aneksu przez osoby, które go podpisały. Wskazano, że „błąd co do pobudki albo błąd polegający na mylnym przewidywaniu wyniku przedsięwzięcia podejmowanego na podstawie umowy, pozbawiony jest doniosłości prawnej” (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2000 r., sygn. akt III KKN 963/98). W tym kontekście Sąd pierwszej instancji podkreślił, że o skuteczności oświadczenia strony pozwanej o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli zawartego w Aneksie nie mogły przesądzać w żadnym razie te okoliczności, że nowy system prowizyjny został ustalony przez odchodzącego dyrektora sprzedaży, zaś zatwierdzony w okresie nawiązywania współpracy z nowym dyrektorem. Wskazano, że konsekwencje działania tych osób i ich ewentualnej niestaranności może ponosić bowiem wyłącznie pracodawca, nie sposób zaś obciążać nimi pracownika. Sąd Rejonowy zaznaczył, że to strona pozwana, a nie powódka jest profesjonalistą w obrocie prawnym, dysponuje własnymi służbami prawnymi i winna była przewidywać skutki ekonomiczne podejmowanych decyzji. Nie uszło przy tym uwadze tego Sądu, że pozwana nie miała wątpliwości co do skuteczności złożonego przez siebie oświadczenia woli po I kwartale 2014 r., kiedy to powódce za tenże kwartał zostało wypłacone wynagrodzenie prowizyjne stosownie do postanowień zawartego Aneksu.

Konkludując poczynione powyżej rozważania Sąd Rejonowy stwierdził, że strona pozwana złożyła ważne i pozbawione wad prawnych oświadczenie woli, zgodnie z którym przyznano powódce wynagrodzenie prowizyjne w wysokości i na warunkach określonych w Aneksie nr (...) z dnia 28 stycznia 2014 r. Wskazano także, że bez znaczenia dla takiej oceny pozostawał fakt, że warunki premiowania innych pracowników niż powódka były odmiennie. Sąd Rejonowy wskazał, że w ramach stosunku pracy pracodawca może różnicować wynagrodzenie pracowników przyjmując obiektywne i sprawiedliwe kryteria i w tym zakresie jest jedynie ograniczony zasadami równego traktowania w zatrudnieniu określonymi w art. 183a i nast. k.p.

Sąd Rejonowy zaznaczył, że nie zasługiwał na uwzględnienie również ten zarzut strony pozwanej, jakoby wynagrodzenie prowizyjne określone Aneksem nr (...) miało charakter jedynie nagrody uznaniowej. Wskazano, że analiza postanowień Aneksu prowadziła bowiem do wniosku, że zarówno warunki jak i wysokość wynagrodzenia zostały ściśle i jednoznacznie określone przez strony. Prowizja należna powódce nie zależała od uznaniowości pracodawcy, tylko od wystąpienia ściśle określonych przesłanek wskazanych w umowie stron.

Za bezzasadny Sąd pierwszej instancji uznał również zarzut pozwanej, jakoby zawierając Aneks nr (...) do umowy o pracę zamierzała ona uzależnić wypłatę premii powódce nie tylko od obrotów danych hoteli w segmencie Grupa (...), ale również od innych czynników, jak np. zestawienie realizacji budżetu segmentu Grupa (...) z poprzednim rokiem oraz dynamiką sprzedaży portfela klientów w zakresie należącym do obowiązków powódki. Wskazano, że stosownie do treści art. 65 § 1 k.c., który ma zastosowanie w sprawach z zakresu prawa pracy na podstawie art.

300 k.p., oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współzycia społecznego oraz ustalone zwyczaje. Stosownie do § 2 powyższego przepisu, w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. W orzecznictwie przyjmuje się, że potrzeba tłumaczenia oświadczeń woli według reguł wskazanych w art. 65 k.c. pojawia się dopiero, gdy treść oświadczenia woli budzi wątpliwości, jest niejasna lub może być różnie rozumiana. W drodze wykładni oświadczeń woli wyrażonych w formie pisemnej nie można natomiast nadawać oświadczeniom woli stron umowy innego sensu, niż to wynika z jej zapisanej treści. Tymczasem w ocenie Sądu Rejonowego w treści Aneksu nr (...) z dnia 28 stycznia 2014 r. w sposób jasny i precyzyjny określono zarówno warunki, jak i sposób naliczania wysokości prowizji należnej powódce. Zdaniem tego Sądu, gdyby strony w istocie chciały przewidzieć jeszcze dodatkowe warunki do wypłaty powódce świadczenia, to umieściłyby je w treści zawartego przez nie Aneksu.

Odnosząc się natomiast do zarzutu pozwanej, zgodnie z którym powódka domagając się zapłaty prowizji w wysokości określonej pozwem nadużyła swego prawa, Sąd Rejonowy zważył, że zgodnie z treścią art. 8 k.p. nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Wskazano, że zasady współzycia społecznego z art. 8 k.p. stanowią środek kontroli wykonywania prawa podmiotowego. Mechanizm ich działania sprowadza się do korekty sposobu jego wykonywania. Stanowią one granicę wykonywania prawa podmiotowego a nie granice prawa podmiotowego. Celowość odesłania w wielu przypadkach do systemu pozaprawnych ocen moralnych (zasad słuszności, dobrych obyczajów itp.) nie budzi wątpliwości ani w doktrynie, ani w orzecznictwie. Istotą klauzuli generalnej nadużycia prawa podmiotowego jest możliwość wkraczania w sferę korzystania i czynienia użytku z praw podmiotowych, także praw bezwzględnie obowiązujących. Ujmując rzecz ogólnie, można przyjąć, że przez zasady współzycia społecznego należy rozumieć podstawowe zasady etycznego i uczciwego postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2001 r, sygn. akt IV CKN 1756/00, LEX nr 383719). Odnosząc to do okoliczności mających znaczenie w rozpatrywanej sprawie Sąd Rejonowy stwierdził, że brak było podstaw do pozbawienia, czy też nawet miarkowania kwoty żądanej przez powódkę tytułem należnej jej prowizji. Zaznaczono, że to strona pozwana odmówiła powódce wypłaty wynagrodzenia prowizyjnego przewidzianego zgodną umową stron. Wskazano, z dowodów włączonych do faktycznej podstawy rozstrzygnięcia wynikało, powódka przez cały okres zatrudnienia w pozwanej spółce sumiennie wykonywała swoje obowiązki pracownicze i z aktywnością pozyskiwała nowych klientów dla pracodawcy zarówno na rynku krajowym, jak i rynkach wschodnich, uczestnicząc w targach, workshopach i spotkaniach. Sąd Rejonowy zauważył, że analizując postanowienia aneksu łączącego strony, wynagrodzenie dodatkowe powódki ustalone zostało nie od całkowitego wyniku finansowego strony pozwanej, a od obrotu w segmencie „turystyka” za który to odpowiedzialna pozostawała właśnie powódka i na który to wynik miała niewątpliwie wpływ. W ocenie Sądu pierwszej instancji w okolicznościach sprawy trudno zarzucić powódce, że żądając wynagrodzenia określonego zgodną umową stron naruszyła zasady współzycia społecznego. Podkreślono przy tym po raz drugi, że zasady wypłaty tego wynagrodzenia zostały ustalone jednostronnie przez pracodawcę i jedynie przez powódkę zaakceptowane. Zaznaczono, że domagając się zapłaty w rozpatrywanej sprawie powódka w sposób prawidłowy obliczyła przysługującą jej premię stosownie do postanowień umownych stron, których to wyliczeń strona pozwana nie zakwestionowała na żadnym etapie procesu, potwierdzając jednocześnie zeznaniami wiceprezesa zarządu A. W. (1), że warunki określone Aneksem nr (...) za sporny okres zostały przez powódkę spełnione.

Mając na względzie powyższe okoliczności i przy zastosowaniu powyższych przepisów Sąd Rejonowy w całości uwzględnił żądanie powództwa.

O odsetkach Sąd pierwszej instancji orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p. Wskazano, że wynagrodzenie powinno zostać wypłacone, stosownie do art. 85 § 1 k.p., do dnia 10 - go w następującym miesiącu po upływie II kwartału 2014 r., tj. do dnia 10 lipca 2014 r., a zatem pozwana pozostawała w opóźnieniu z zapłatą powódce wynagrodzenia od dnia 11 lipca 2014 r.

W pkt II wyroku Sąd Rejonowy orzekł o kosztach procesu na podstawie art 98 § 1 i 3 k.p.c. Stosownie do art. 108 § 1 k.p.c., Sąd orzekł jedynie o zasadach ponoszenia przez strony kosztów procesu, szczegółowe ich wyliczenie pozostawiając referendarzowi sądowemu.

W pkt III wyroku orzeczono o rygorze natychmiastowej wykonalności w zakresie jednomiesięcznego wynagrodzenia powódki, na podstawie art. 477² k.p.c.

Apelację od wyroku złożył pozwany zaskarżając go w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanej spółki kosztów procesu za obydwie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego sprawowanego przez radcę prawnego w wysokości określonej według norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi pozwany zarzucił naruszenie:

1) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

a) wyprowadzenie ze zgromadzonego materiału dowodowego wniosków z niego nie wynikających, sprzecznie z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, jakoby: - strona pozwana nie pozostawała w błędzie, co do treści złożonego powódce oświadczenia woli i w konsekwencji nie uchyliła się skutecznie od skutków tego oświadczenia; - powódka w sposób poprawny obliczyła należną jej premię, w sytuacji gdy powódka wskazała na ogólny przychód ze sprzedaży netto w pozycjach pokoje, gastronomia w segmencie Turystyka w hotelach: B. P., (...) F., (...) hotel (...), (...) hotel (...) w drugim kwartale 2014 roku nie wykazując jednocześnie, że jest to przychód ze sprzedaży usług wyłącznie dla nowych klientów przez nią pozyskanych, a taki był zgodny zamiar stron przy ustaleniu zasad premiowania; - pozwana spółka nie kwestionowała wyliczeń przedstawionych w toku postępowania;

b) przyjęcie za wiarygodne zeznań powódki, mimo iż zawierały one wewnętrzne sprzeczności oraz nie korespondowały z zeznaniami innych świadków, które również uznano za wiarygodne.

2) art. 65 § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, iż literalne brzmienie umowy ma prymat przed zgodnym zamiarem stron i celem umowy, a w konsekwencji tego do błędnego ustalenia stanu faktycznego w zakresie warunków wypłaty premii powódce, co w efekcie doprowadziło do uwzględnienia powództwa;

3) art. 84 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię, a w konsekwencji jego niezastosowanie i uznanie, iż w niniejszej sprawie pozwana spółka nie pozostawała w istotnym błędzie co do złożonego oświadczenia woli, a w konsekwencji uznanie, że pozwana spółka nie uchyliła się w sposób skuteczny od tego oświadczenia, w sytuacji gdy strona pozwana wykazała na czym błąd ten polegał oraz że był istotny;

4) art. 8 k.p. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że powódka nie nadużyła przysługującego jej prawa a jej zachowanie było zgodne z zasadami współzycia społecznego, a w konsekwencji uznanie, iż nie istnieją podstawy dla pozbawienia bądź miarkowania kwoty należnej powódce, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowody jednoznacznie wskazuje na okoliczności uzasadniające chociażby miarkowanie wynagrodzenia należnego powódce;

Powódka wniosła o oddalenie apelacji pozwanego oraz zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w drugiej instancji, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXI Wydział Pracy zważył, co następuje:

apelacja pozwanego jako niezasadna podlega oddaleniu.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji poczynione w toku postępowania i przyjmuje je za własne. Sąd Rejonowy w sposób wyczerpujący zgromadził materiał dowodowy, wszechstronnie rozważył wszystkie przeprowadzone dowody i w sposób zgodny z zasadami oceny materiału dowodowego wynikającymi z art. 233 k.p.c. wyprowadził wnioski, stanowiące podstawę zapadłego rozstrzygnięcia. Zdaniem Sądu Okręgowego prawidłowo dokonano także ustalenia stanu prawnego, właściwego dla zawisłego sporu oraz jego wykładni. Dokonana subsumpcja

doprowadziła do prawidłowego rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. W ocenie Sądu drugiej instancji nie zaistniały także przesłanki skutkujące nieważnością postępowania.

Analiza zaskarżonego rozstrzygnięcia w oparciu o materiał dowodowy zebrany w sprawie i zarzutów apelacji prowadzi do wniosku, że Sąd pierwszej instancji nie dopuścił się zarzucanych mu uchybień.

W odniesieniu do zarzutów naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., wskazać należy, że Sąd Rejonowy ocenił wiarygodność i moc dowodów na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Wskazać w tym miejscu należy, że Sąd dokonuje ustaleń faktycznych na podstawie przedstawionego mu materiału dowodowego. Oczywiście jest, że art. 3 k.p.c., wprowadzający zasadę kontrydiktoryjności, ma zastosowanie także w sprawach z zakresu prawa pracy. A zatem to nie do Sądu należy poszukiwanie dowodów w celu ustalenia prawdy materialnej. Strony są gospodarzami procesu i to na nich spoczywa obowiązek zgłaszania wniosków dowodowych, w szczególności na okoliczności, które strona podnosi, bądź które kwestionuje. Pozwany, który twierdził, że wola stron przy sporządzaniu Aneksu nr (...) do umowy o pracę powódki, była inna niż wynikało to z jego literalnego brzmienia, nie udowodnił tej okoliczności. Pracodawca nie wnosił o przeprowadzenie dowodu z zeznań osób uczestniczących w procedurze objęcia powódki obowiązującym u pozwanego systemem prowizyjnym. Nie wniesiono o przeprowadzenie dowodu z zeznań J. D. - przełożonej powódki, która skierowała do wiceprezesa zarządu (...) S.A. A. W. (1) wniosek o przedłużenie systemu prowizyjnego dla powódki według założenia, że prowizja miała być wypłacana kwartalnie w wysokości 1,5% od sprzedaży netto w pozycjach pokoje, gastronomia w segmencie turystyka w hotelach: B. P., (...) F., (...) A., ani z zeznań prezesa zarządu D. S., która w imieniu pozwanego podpisała aneks. Sąd Rejonowy przeprowadził w niniejszej sprawie wszystkie zgłoszone przez strony dowody, nie przekraczając przy tym ram swobodnej ich oceny, zakreślonych wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia. Sąd pierwszej instancji rozważył przedstawiony mu materiał dowodowy jako całość w sposób bezstronny i racjonalny. Pozwany nie wykazał w tym zakresie braku logiki w wysnuwaniu wniosków ze zgromadzonego materiału dowodowego, czy wnioskowania wbrew zasadom doświadczenia życiowego. Wskazać przy tym trzeba, że wbrew stanowisku pozwanego Sąd Rejonowy nie ustalił, że pozwana spółka nie pozostawała w błędzie co do składanego oświadczenia woli zawierając z powódką aneks do umowy o pracę. Była to bowiem konkluzja Sądu będąca wynikiem analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i przepisów prawa materialnego. Nie można zatem w tym przypadku mówić o błędach w ustaleniach faktycznych. Niezasadny był również zarzut błędnej oceny zeznań powódki. Choć pozwany wskazał, że Sąd Rejonowy przyjął za wiarygodne zeznania powódki, mimo iż zawierały one wewnętrzne sprzeczności oraz nie korespondowały z zeznaniami innych świadków, które również uznano za wiarygodne, w uzasadnieniu apelacji w ogóle nie odniósł się do postanowionego przez siebie zarzutu. Pomimo tego, że uzasadnienie do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. jest bardzo obszerne, pozwany nie wskazał jakie sprzeczności w zeznaniach powódki miał na myśli, ani w jakim zakresie i z jakimi konkretnie zeznaniami świadków depozycje powódki nie były spójne. W ten sposób postawiony zarzut nie może być skuteczny i należy go ocenić jedynie jako polemikę z oceną dowodów dokonaną przez Sąd Rejonowy. Nie można zgodzić się również z twierdzeniami pozwanego, że Sąd pierwszej instancji błędnie przyjął, że wysokość prowizji, której powódka dochodziła, nie była sporna. Z uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego wynika bowiem, że chodziło o matematyczne wyliczenie wysokości prowizji, przy przyjęciu literalnej wykładni treści aneksu. Pozwany nie kwestionował zaś wyliczeń powódki w tym kontekście. Jego zarzuty co do wysokości prowizji bazowały bowiem na twierdzeniach co do istoty sporu, a zatem co do wykładni aneksu i stanowisku, że świadczenie powinno zostać wyliczone od przychodu netto jaki pozwana osiągnęła na skutek usług świadczonych klientom nowo pozyskanym, a nie od całości przychodów we wskazanych kategoriach. Matematyczne wyliczenia wysokości prowizji nie było natomiast kwestionowane ani w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji, ani w toku postępowania apelacyjnego.

Odnosząc się do zarzutów naruszenia prawa materialnego należy w pierwszej kolejności wskazać na sprzeczności w rozważaniach pozwanego. Z jednej strony powoływał się on bowiem na błąd co do treści czynności prawnej, z drugiej natomiast wskazywał na zasadność zastosowania celowościowej wykładni oświadczenia woli. Sąd Rejonowy w sposób precyzyjny opisał obie instytucje, dokonując przy tym prawidłowej wykładni przepisów prawa materialnego, a zatem nie ma potrzeby powtarzania rozważań na ten temat. W celu uwypuklenia sprzeczności w stanowisku pozwanej

należy jednak zwrócić uwagę na skutki przyjęcia, że dane oświadczenie woli zostało zwarte pod wpływem błędu co do jego treści oraz skutku przyjęcia, że zgodny zamiar stron i cel umowy, był inny niż wynika to z jej dosłownego brzmienia. Skuteczne powołanie się na błąd co do treści czynności prawnej powoduje, zgodnie z art. 84 § 1 k.c. uchylenie się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu, jeśli było to oświadczenie złożone innej osobie. Dokonywanie wykładni z uwzględnieniem sformułowanych w art. 65 k.c. skutkuje natomiast tym, że umowa może być tłumaczona inaczej, niż wynika to z jej literalnego brzmienia. Strona powołująca się na błąd co do treści czynności prawnej dąży zatem do uchylenia się od skutków czynności prawnej, natomiast celem powołania się na art. 65 k.c. nie jest uchylenie jej skutków, ale twierdzenie, że powinna być inaczej rozumiana. W niniejszej sprawie natomiast pozwany chce uchylić się od skutków aneksu do umowy o pracę powódki i jednocześnie wskazuje, że powinien on wywołać skutki zgodne z zamiarem stron i celem aneksu, nie zaś z jego literalnym brzmieniem. Choć pozwany wskazuje w apelacji, że drugie ze wskazanych żądań zostało podniesione z ostrożności procesowej, nie można pominąć wskazanych wyżej sprzeczności. Albo pozwany uważa, że był w błędzie co do czynności prawnej tj. działał pod wpływem niezgodnego z prawdą wyobrażenia o rzeczywistości lub jej elemencie, albo że wyobrażenie to miał, jednak było ono inne niż wynika to z literalnego brzmienia aneksu.

Abstrahując od powyższego należy zaznaczyć, że zarzuty pozwanego do oceny Sądu Rejonowego, zgodnie z którą podpisując Aneks nr (...) do umowy o pracę z powódką, pozwany nie działał pod wpływem błędu, należy uznać za niezasadne. Sąd pierwszej instancji prawidłowo wziął pod uwagę, że to pozwany kształtował treść aneksu, a powódka jedynie przystała na jego warunki. Należy zauważyć, że procedura objęcia powódką systemem prowizyjnym odbywała się w trzech etapach. Najpierw przelożona powódki wystosowała wniosek zawierający zarówno sposób ustalania wysokości prowizji, jak i warunki jej otrzymania. Wniosek ten został następnie bez zastrzeżeń zaakceptowany przez wiceprezesa zarządu A. W. (1), a ostatecznie aneks o treści zgodnej z wnioskiem, został podpisany przez prezesa zarządu pozwanej spółki (...). Treść aneksu nie była więc ustalana pod presją czasu, ponadto pozwany miał już doświadczenia w tym zakresie bowiem powódka nie była pierwszą osobą, którą obejmowano systemem prowizyjnym. Zgodnie z twierdzeniami pozwanego system prowizyjny obowiązywał już u pracodawcy, a powódka została do niego włączona jako jedna z ostatnich osób. Pozwany miał już wypracowane zasady prowizyjne oraz treść aneksów, które pracownicy podpisywali. Mając to na względzie trudno uznać, aby treść aneksu przedłożonego powódce do podpisu była wynikiem błędu pracodawcy. Nie mógł to być wynik automatycznego i szablonowego działania pracodawcy, ponieważ treść aneksu powódki była odmienna od treści aneksów podpisywanych z pozostałymi pracownikami. Odmiennosc dotyczyła nie tylko tego, czy w treści aneksu wskazano, że prowizja dotyczy sprzedaży w ogólnosci, czy sprzedaży na rzecz nowych klientów, ale również wysokości procentowej prowizji. Jak bowiem wynika z materiału dowodowego, innym pracownikom przyznano prawo do prowizji w wysokości 5%. Treść aneksu do umowy powódki była zatem w wielu aspektach odmienna od aneksów pozostałych pracowników, co tym bardziej wyłącza błąd spowodowany pewnym automatyzmem w działaniu pracodawcy, a także wskazuje na to, że z uwagi na swoją odmiennosc, powinna zwrócić uwagę osób uczestniczących w procedurze formułowania treści i zawierania aneksu. Należy przy tym podkreślić, że ze strony pozwanego w tę procedurę zaangażowane były aż trzy osoby, co tym bardziej czyni absurdalnym stanowisko pozwanego o błędzie. Wydaje się bowiem, że błąd, na który powołuje się pozwany, powinien zostać zauważony przez którąś z tych osób, szczególnie, że aneks dotyczył tylko tej jednej kwestii. Treść dokumentu nie była ani długa, ani na tyle skomplikowana, żeby pomyłki co do warunków przyznania prowizji nie zauważyć na którymś z etapów procedury. Twierdzenia pozwanego zgodnie z którymi, osoba odpowiedzialna za przygotowanie wniosków o objęcie systemem prowizyjnym oraz aneksów dla poszczególnych pracowników była w okresie wypowiedzenia, a jest wiedza powszechną, że pracownik w okresie wypowiedzenia wykazuje się mniejszą starannością o dobro obecnego pracodawcy, w żaden sposób nie uzasadniają koncepcji pozwanego, że aneks został podpisany pod wpływem błędu. Należy także podkreślić, że skoro w ocenie pozwanego brak staranności pracownika w okresie wypowiedzenia jest wiedzą powszechną, pracodawca nie powinien powierzać takiemu pracownikowi czynności, które mogą mieć dla niego istotne skutki ekonomiczne, albo powinien objąć działania takiego pracownika szczególną kontrolą. Dziwi zatem, że skoro pracodawca wiedział, że J. D. w okresie wypowiedzenia może nie dołożyć należytej staranności przy wykonywaniu swoich obowiązków, pozostawił w jej kompetencjach określenie warunków objęcia powódką systemem prowizyjnym, A. W. (1) zaakceptował te warunki bez żadnych zastrzeżeń, a prezes spółki podpisał aneks o treści zgodnej z wnioskiem J. D.. Należy w tym miejscu wskazać, że na podzielnie nie

zasługują przedstawione w apelacji twierdzenia, że nie można wymagać od prezesa tak dużej spółki, aby czytała każdy podpisywany dokument. Przeczytanie dokumentu przed jego podpisaniem to przejaw minimum staranności, jakiej oczekuje się od racjonalnego uczestnika obrotu prawnego. Trzeba zatem oczekiwać tego tym bardziej od prezesa tak dużej spółki, który jest nie tylko racjonalnym uczestnikiem obrotu prawnego, ale profesjonalistą. Świadoma rezygnacja prezesa z zapoznania się z treścią dokumentu, na którym składa podpis nie zwalnia jej z odpowiedzialności. Pracodawca, w którego imieniu aneks został podpisany, jest związany zawartym w dokumencie oświadczeniem, które u adresata wywołało uzasadnione przeświadczenie o złożeniu oświadczenia woli. Wskazać bowiem należy, że kto złożył podpis na dokumencie umowy, działając w nieświadomości co do jego rzeczywistej treści, pozostaje związany zawartym w tym dokumencie oświadczeniem ze względu na ochronę uzasadnionego zaufania jego adresata w granicach tego zaufania. Niezapoznanie się z treścią dokumentu nie może skutkować oceną, że pozwany działał pod wpływem błędu. Jak wskazuje się w doktrynie i orzecznictwie, bezspornie nie można mówić o błędzie, w sytuacji gdy ktoś składa podpis na dokumencie bez uprzedniego przeczytania go. Osoba taka nie myli się, ponieważ świadomie składa oświadczenie woli, nie znając jego treści, akceptując w ten sposób każde postanowienie zawarte w dokumencie (uchwała SN z 31.05.1994 r., III CZP 75/94, OSNC 1994/12/238 z aprobowaną glosą A. Szpunara opublikowaną w OSP 1995/2/33). Mając na względzie powyższe rozważania Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego co do tego, że nie można uznać, aby Aneks nr (...) do umowy o pracę zawarty z powódką został zawarty pod wpływem błędu. Z uwagi na to niemożliwe było uchylene się przez pozwanego od jego skutków.

Nie było także podstaw do stwierdzenia, że wykładnia treści aneksu została dokonana w sposób nieprawidłowy. Wskazać należy, że w orzecznictwie i doktrynie początkowo obowiązywała koncepcja, zgodnie z którą wykładni nie podlegają oświadczenia, których treść jest jasna (zob. wyr. SN z 09.09.1998 r., I CKN 842/97, Legalis; wyr. z 01.07.1999 r., I PKN 92/99, OSNAPiUS 2000, Nr 18, poz. 684; wyr. SN z 29.01.2002 r., V CKN 679/00, Legalis). Następnie natomiast określono zasadę *clara non sunt interpretanda* jako anachroniczną i przyjęto koncepcję, zgodnie z którą wykładni podlegają wszystkie postanowienia umowy, w tym także postanowienia, które *prima facie* wydawać mogą się oczywiste (zob. SN w wyr. z 5.10.2005 r., II CK 122/05, Legalis; wyr. z 15.12.2006 r., III CSK 349/06, Legalis). W niniejszej sprawie jednak, bez względu na to, którą z powyższych koncepcji przyjmie się za prawidłową, stanowisko pozwanego nie może być uznane za zasadne. Należy stwierdzić, że treść aneksu była jasna i zrozumiała, a zgodnie z nią przyznano powódce prowizję w wysokości 1,5% od sprzedaży netto w pozycjach pokoje, gastronomia w segmencie turystyka w hotelach: P., F., A. A.. Dodatek prowizyjny miał być wypłacany kwartalnie przy jednoczesnym spełnieniu dwóch warunków: wykonania założeń budżetowych sprzedaży w pozycjach pokoje, gastronomia, łącznie co najmniej w 90% w wyżej wymienionych obiektach oraz należności pozyskanych nowych klientów zostały zapłacone. Treść aneksu była zatem na tyle jasna, że nie pozostawiała niepewności co do rzeczywistej woli stron i nie usprawiedliwiała możliwości dokonywania rozbieżnych interpretacji, co przy przyjęciu pierwszej z koncepcji skutkuje oceną, że należy przyjąć literalne brzmienie aneksu bez dokonywania jego wykładni. Przyjęcie koncepcji, zgodnie z którą wykładnia oświadczenia woli jest konieczna nawet, gdy jego treść nie pozostawia wątpliwości, również prowadzi do wniosku o zasadności powództwa. W ocenie Sądu Okręgowego argumenty pozwanego dążyły bowiem nie do wykładni aneksu, ale wykreowania innej jego treści. Wykładnia oświadczeń woli, nawet w przypadku, gdy ich literalne brzmienie jest jasne, nie może być prowadzona w oderwaniu od ich treści. W przeciwnym wypadku można by każdemu oświadczeniu woli przypisać treść zupełnie inną od tej, która została wyrażona. Taki właśnie rezultat chce osiągnąć pozwany, który treści aneksu nr (...) do umowy o pracę powódki, niezawierające stwierdzenia, że prowizja dotyczyła sprzedaży na rzecz nowo pozyskanych klientów chce nadać taki właśnie sens, podczas gdy z jego treści nie wynika, aby chodziło o wyłącznie o tego rodzaju klientów.

Co więcej należy zaznaczyć, że pozwany nie wykazał, aby wolą stron i celem aneksu było objęcie powódki systemem premiowania na takich samych warunkach jak innych pracowników, tj. inaczej niż to wynika z literalnego brzmienia. W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszym przypadku należy kierować się dyrektywą interpretacji rygorystycznej wobec osoby redagującej (in *rubro* contra proferentem), skutkującą uznaniem, że pisemne oświadczenie woli powinno być interpretowane na niekorzyść osoby, która je zredagowała (lub dla której zredagowała je inna osoba), jeżeli kontrahent nie miał możliwości wpływania na treść oświadczenia (zob. np. wyr. SN z 05.07.2013 r., IV CSK 1/13, Legalis, i z 18.03.2003 r., IV CKN 1858/00, Legalis). Jak już wcześniej wskazano powódka nie miała bowiem

wpływu na treść aneksu. Jego treść kształtowały wykwalifikowani i doświadczeni pracownicy pozwanego. Co więcej w orzeczeniach Sądu Najwyższego w sprawach III CSK 55/11 i V CSK 418/07, na które pozwany powoływał się w apelacji, zwrócono uwagę na tzw. kontekst sytuacyjny oświadczenia woli, który w szczególności obejmuje przebieg negocjacji, a także dotychczasowe doświadczenie stron, ich status. Pozwany potraktował zaś kontekst sytuacyjny bardzo pobieżnie, tj. skupił się na tym, że warunki przyznawania prowizji miały być takie same dla wszystkich pracowników i nie było podstaw do wyróżniania powódki. Okoliczność ta jest jednak niewystarczająca jeśli weźmie się pod uwagę czynniki, na które wskazał Sąd Najwyższy, a które pozwany w swojej ocenie pominął tj. przebieg negocjacji, dotychczasowe doświadczenie stron, ich status. O przebiegu negocjacji i doświadczeniu stron była już mowa. Należy w takim razie zwrócić w tym miejscu uwagę na to, że również status stron przemawia na niekorzyść pozwanego. To bowiem pracodawca był w uprzywilejowanej sytuacji jako tworzący zasady systemu prowizyjnego, decydujący o objęciu nim konkretnych pracowników, a także jako posiadający wyspecjalizowanych pracowników kadr i prawników. Okoliczności te skutkują w ocenie Sądu Okręgowego przyjęciem, że nie ma podstaw do tego, aby aneks do umowy o pracę powódki wyklądać zgodnie z przedstawionym w toku postępowania stanowiskiem pracodawcy. Wykładnia aneksu prowadzi do wniosku, że strony miały zamiar objąć powódkę systemem prowizyjnym na takich zasadach, jakie wyrażono w treści dokumentu tj. prowizja miała być naliczana od sprzedaży (w rozumieniu ogólnym) netto w pozycjach pokoje, gastronomia w segmencie turystyka w hotelach: P., F., A., A., nie zaś wyłącznie od sprzedaży na rzecz nowych klientów.

Na uwzględnienie nie zasługiwał również zarzut naruszenia art. 8 k.p. Sąd Rejonowy prawidłowo ocenił, że powódka nie nadużyła przysługującego jej prawa a jej zachowanie było zgodne z zasadami współzycia społecznego. Powódka spełniła warunki przyznania prowizji w określonej przez nią wysokości. Sąd pierwszej instancji trafnie wskazał, że trudno zarzucić powódce, że żądając wynagrodzenia określonego zgodną umową stron naruszyła zasady współzycia społecznego. Dla oceny niniejszej sprawy nie ma znaczenia to, że wypłacenie premii 8-krotnie wyższej od wynagrodzenia i dwukrotnie wyższej od największej premii przyznanej do tej pory w dziale sprzedaży będzie niesprawiedliwością wobec pozostałych pracowników. Okoliczność ta może być ewentualnie podstawą do zarzutów tych pracowników o dyskryminację czy nierówne traktowanie w zatrudnieniu, nie niweluje zaś roszczenia powódki, ani nie uzasadniania miarkowania jego wysokości.

Kierując się przedstawioną argumentacją, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że orzeczenie Sądu pierwszej instancji odpowiada prawu, w związku z czym dokonanie jego zmiany byłoby bezpodstawne. Z uwagi na to Sąd Okręgowy XXI Wydział Pracy, w oparciu o art. 385 k.p.c., oddalił apelację pozwanego.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł w punkcie drugim wyroku zgodnie z dyspozycją art. 98 § 1 k.p.c., na podstawie którego strona przegrywająca sprawę zobowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Zgodnie z regulacją art. 98 § 3 k.p.c. do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego/adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego radcy prawnego/ adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Na koszty celowego dochodzenia swoich praw przez powódkę składało się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego będącego adwokatem ustalone zgodnie regulacją § 2 pkt 5 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 2 w zw. z §10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z dnia 5 listopada 2015 r.).

Bożena Rzewuska Sylwia Kulma Monika Sawa

(...)